

צופש התורה

שיעורים בספר אורות התורה | פרקים א' - ה'
הרב אליעזר קשתיאל

מוקדש לרפואתו והצלחתו של
יהודה בן שמחה עובדיה

"אי אפשר לבר בלא תבן" (ברכות נ"ה).

**בקשתנו שטוחה בפני הלומדים לשלוח את הערותיהם
על מנת שנוכל לתקן במהדורות הבאות**

עריכה: דוד שלמה וכטל

הגהה: נתנאל שאול

עיצוב גרפי: אביבים עיצובים 050-6998594

כל הזכויות שמורות

ניתן להעתיק ולצלם שלא למטרות מסחריות

להזמנות:

אביחי- 050-8846929

יזהר- 0526198874

אלול התשע"ד

עלי

"נר ה' נשמת אדם"
מוקדש לעילוי נשמת
היקר באדם
אבינו
פינחס אליהו
בן שמחה
נבון ז"ל
נלב"ע י"ב ניסן התשע"ד
ת.נ.צ.ב.ה

"נר ה' נשמת אדם"
מוקדש לעילוי נשמת
אמי מורתי
טובה (גיטי) מלכה
בת איידל פרימט
וכטל ע"ה
נלב"ע ר"ח כסליו התשס"ו
ת.נ.צ.ב.ה

“נר ה' נשמת אדם”
מוקדש לעילוי נשמת
יחזקאל בן גורג'יה
שיבת הכהן
נלב"ע ג' סיון התשע"ד
ת.נ.צ.ב.ה

תוכן עניינים

הקדמה.....7

פרק א'	פרק ג'	פרק ד
תורה שבכתב	פרטי תורה וכללותיה..89	כל התורה כולה.....137
ותורה שבעל פה.....11	א.....90	א.....138
א.....12	ב.....98	ב.....144
ב.....21	ג.....111	ג.....146
ג.....26	ד.....115	ד.....149
	ה.....117	ה.....153
	ו.....123	
פרק ב'	ז.....125	פרק ה'
תורה לשמה.....33	ח.....127	אותיות התורה.....155
א.....34	ט.....130	א.....156
ב.....44		ב.....161
ג.....53		ג.....165
ד.....63		ד.....168
ה.....71		
ו.....81		
ז.....84		

הקדמה

”אמר ר' יהושע בן לוי... החש בראשו יעסוק בתורה... החש בכל גופו
יעסוק בתורה”

(עירובין נ”ד ע”א)

”...אם יש לאדם חולי בגופו, שכל אשר הוא חולה יוצא מן הסדר,
יעסוק בתורה שהיא סדר העולם, ואז האדם אשר היה מקבל חולי
שהוא שינוי יחזור אל הסדר שהוא בריאתו... ובשביל כך התורה היא
סם חיים ורפואה אל הכול...”

(נתיב התורה למהר”ל, פרק א')

בעזרת ה' יתברך, אנו זוכים לפרסם את הספר השלישי והאחרון, על סדרת
השיעורים של הרב אליעזר קשתיאל בספר אורות התורה למרן הרב קוק
זצ”ל. את לימוד ספר 'אורות התורה' פתח הרב קשתיאל דווקא בפרק ו',
בו ובשאר הפרקים עד סוף הספר עסקו שני הכרכים הקודמים בסדרה,
כשהספר שלפניכם מכיל שיעורים בפרקים א' עד ה'.

את הרעיון להוציא לאור את שיעורי הרב, קיבלנו כשנחתה עלינו הבשורה
על דבר מחלתו של חברנו היקר - **יהודה בן שמחה עובדיה** הי"ו. לא יכולנו
לחשוב על דבר יותר מתאים ונכון לעשות מאשר להוסיף תורה ולהאדירה,
מתוך תפילה שריבוי הלימוד יוסיף זכויות ויחיש את רפואתו השלמה במהרה.

זכינו ומשפחת נבון לקחה על עצמה את מימון הוצאת הספר ואת העיסוק
בפרסומו. לפני כשנתיים וחצי חלה אבי המשפחה במחלה קשה, ומרגע
היוודע דבר המחלה לקחו על עצמם בני המשפחה, בראשם הבן יזהר, להוסיף
עוד ועוד תורה. הוצאת ספרים, ימי לימוד ושיעורים רבים, כולם לטובת הצלת
האב היקר, שגם אנו זכינו להכיר את טוב ליבו. שני הספרים הקודמים בסדרה

היו גם הם חלק מהפעילות הענפה שנעשתה לרפואתו. לצערנו, לפני כמה חודשים, בשבת קודש, שבת הגדול, נפטר **פינחס אליהו בן שמחה** ז"ל לבית עולמו והותיר את כולנו אבלים.

גדולת משפחת נבון ניכרת גם עתה, לאחר הפטירה, בהליכה מחיל אל חיל, בכך שהרצון להוסיף עוד ועוד שיעורי תורה וספרים, לא נפסק אלא רק הולך וגדל. אנו מברכים את המשפחה וביחוד את חברנו יזהר - מן השמים תנוחמו. הזכות של הוספת התורה, אותה הקדשתם לרפואת אביכם, תעמוד עתה ותנחמכם.

שמחנו לקבל הארות והערות על שני הספרים הקודמים בסדרה ואנו מקווים שנזכה בקרוב להוציא לאור מהדורה מתוקנת וטובה יותר של הספרים. אנו מודים לכל מי שזיכה אותנו ברשמיו ועודד אותנו בפועלנו. אנו מקווים שאנו מוציאים הפעם דבר מתוקן מתחת ידינו ומכל מקום, האחריות על השגיאות, כולה עלינו. לא היינו יכולים להוציא את הספר אילולא ההירתמות וההתנדבות של חברי הישיבה ששכתבו את השיעורים, בראשם חברנו חן כהן. כן אנו מודים לדוד שלמה וכטל על עבודת העריכה.

את השיעורים על ספר אורות התורה, שמענו מפי מו"ר הרב קשתיאל כאן בישיבה לבוגרי צבא בעלי, לפני כחמש שנים. זכינו ללמוד מפיו על חשיבותה, עומקה ומשמעותה של תורתנו הקדושה, מתוך דברי קודשו של מרן הרב קוק זצ"ל. אנו מודים לרב על כל הטוב ועל כך שהוא מזכה אותנו יום יום בהתמדה ובמסירות וכן על העזרה המרובה בהוצאת הספר.

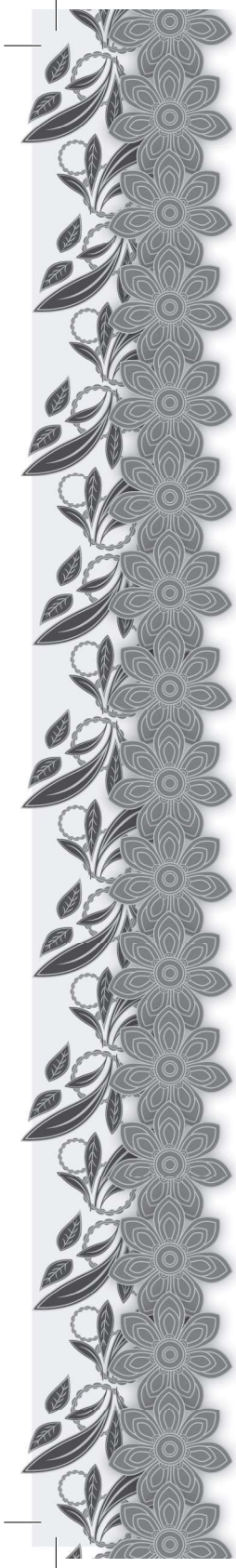
'מודים אנחנו לפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש'. שתמשיך לזכות אותנו 'ללמוד וללמד לשמור ולעשות'.

השבועות האחרונים, בהם עסקנו במרץ רב בעבודה על הספר, היו בצילו של מבצע 'צוק איתן' בעזה. חלק מהשיעורים, על אף שהועברו לפני יותר מחמש שנים, נדמים היו לנו, כאילו הועברו בימים אלו. דברי קודשו של מן הרב קוק זצ"ל, שחוסנה של האומה תלוי בהתוודעותה לזהותה העצמית, לתורה הקדושה, הפיחו בנו כוחות והכרה מחודשת בדבר חשיבות לימוד התורה דווקא בימים כאלו. ראינו בעינינו איך **"רוח האומה מתחזק על ידי מה שבניה מתפרנסים בפרנסתם הרוחנית מפרי רוחה"** (פרק ב', פסקה ה'). אנו תקווה שעל ידי העסק בתורה, נזכה ונוסיף אומץ וכוח לאומה, לעמוד כנגד כל אויבינו ולכלותם במהרה. **"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"** (דברים, כ"ח, י').

המשפחה והחברים

תשרי התשע"ה

פרק א'

תורה
שבכתב
ותורה
שבעל פה

א.

תורה שבכתב אנו מקבלים על ידי הציור היותר עליון ויותר מקיף שבנשמתנו. אנו מרגישים מקרבה את הבהקת תפארת האורה החיה הכללית של כל היקום. דואים אנו על ידה למעלה מכל הגיון ושכל, חשים אנו רוח אלהים עליון מרחפת עלינו, נוגעת ואינה נוגעת, טסה על פני חיינו ממעל להם ומזרחת אותם באורה. האור מבהיק, נוצץ וחודר בכל, תחת כל השמים ישרהו. לא רוח האומה חוללה אור גדול זה, - רוח אלהים יוצר כל יצרה, תורת חיים זאת יסוד יצירת כל העולמים כולם. בתורה שבעל פה אנו יורדים כבר אל החיים. אנו חשים שהננו מקבלים את האורה העליונה בצנור השני שבנשמה, בצנור המתקרב לחיי המעשה. אנו חשים, שרוח האומה, הקשורה כשלהבת בגחלת באור תורת אמת, היא גרמה באופיה המיוחד, שתורה שבעל פה נוצרה בצורתה המיוחדת. ודאי כלולה היא תורת האדם הזאת בתורת ד', - תורת ד' היא גם היא. העין הפקוחה של צופה באספקלריה המאירה, הנאמן בכל בית ד', לא אפשר שממנה תהיה נעלמת שפעת חיים זאת לכל פתוחיה. גם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש - הכל נאמר למשה מסיני. ושני אורים הללו עושים עולם שלם, ששמים וארץ ישקו בתוכו.

החלוקה לתורה שבכתב ותורה שבעל פה הינה חלוקה עקרונית. התורה ניתנה לנו בשני ערוצים - ערוץ אחד: תורה שבכתב וערוץ שני - תורה שבעל פה.

הגמרא מלמדת, 'שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה', ומכך אנחנו למדים שעיקר הקשר בין הקב"ה לישראל, עיקר הברית, היא על ידי תורה שבעל פה. אפשר על פי זה לומר ששני הערוצים הללו בעצם מבטאים שתי בחינות של התגלות התורה. כלומר, ישנו צד בתורה שבו היא נתפסת כקשר בינינו לבין הבורא. אבל יש לתורה גם בחינה אחרת,

1 גיטין ס' ע"ב.

בה היא לא מופיעה כיוצרת קשר בין הבורא לבין משהו בכלל, אלא היא המסמך שבו מופיעים רצונות הבורא מצד עצמם - אלו שעל ידם נברא העולם, 'הסתכל באורייתא וברא עלמא'². מהצד הזה, התורה מופיעה כעניין בפני עצמו, כביטוי של הרצון האלוקי, של שמו.

כשאנחנו לומדים תורה אנחנו בעצם תמיד עוסקים בשני דברים במקביל - צד אחד של הלימוד הוא חיזוק הקשר בינינו כעם, לבין הקב"ה, וצד שני של הלימוד, הוא גילוי רצון ה' וחשיפת העקרונות על פיהם הוא ברא ומנהיג את העולם. מכך שהגמרא בגיטין קוראת לתורה שבעל פה - 'ברית', נוכל לומר שהתורה שבע"פ מייצגת את הצד של התורה שעסוק בקשר בין עם ישראל לה', ולעומת זאת, תורה שבכתב מבטאת את העיסוק ברצונות הבורא מצד עצמם. בהמשך ננסה גם להסביר למה זה מנוסח דווקא במילים תורה 'שבכתב' ותורה 'שבעל פה'.

גם ה'טור' מסביר את ברכות התורה צורה³: מיד לאחר הקריאה בתורה, מברך העולה: 'אשר נתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו'. יש כאן שני צדדים, צד אחד - 'תורת אמת', כלומר, אמת מוחלטת שעלינו ללמוד. וצד שני - 'חי עולם נטע בתוכנו', כלומר, לא האמת היא הנושא אלא החיים שלנו. בתוכנו ישנה איזושהי נטיעה, יש זרם של חיים שמופיע בנו. מסביר ה'טור' ש'תורת אמת' זו תורה שבכתב, ו'חי עולם נטע בתוכנו' זה תורה שבעל פה.

באמת בתורה שבכתב הדגש הוא על מה שכתוב, כלומר על מה שקיבלנו ממש מיד ה'. ספר תורה אסור שתהיה חסרה בו אפילו אות אחת, ואפילו אם לא חסרה בו אף אות, אלא שיש אות אחת שלא כתובה כראוי, כבר עוצרים את כל הקריאה באמצע, כולם אבלים וחפויי ראש והגבאים לא יודעים מה לעשות עם עצמם. 'מה כבר קרה...? הרי אנחנו בכל מקרה יודעים מה אמור להיות כתוב פה. לא! זה לא מספיק, זה לא מה שהקב"ה נתן לנו, יש כאן שינוי ואפילו אם הוא כחוט השערה, זה כבר מספיק בשביל שנפסול את הספר.

2 בראשית רבה, א', א'
3 אורח חיים, קל"ט.

הנושא של תורה שבכתב הוא השימור של התורה בדיוק כפי שקיבלנו אותה וללא שום התערבות. לא עוזרת לנו ההבנה, אנחנו נקפיד שהכל יהיה כתוב כראוי.

קריאת התורה בכל שבת היא כזו - 'בעל הקורא', קורא ברצף בלי לעצור ולהסביר בשום שלב את מה שהוא קורא. אם בטעות הוא שוכח איזה אות קטנה, הוא מסתכן בסקילה, כל בית הכנסת קופץ עליו. 'מה קרה...?!' זה לא בדיוק מה שהקב"ה נתן. גם 'קריאת שמע' הינה אירוע של מפגש עם תורה שבכתב, ועל כן כתוב שחייבים לדקדק באותיות, ומי שמדקדק באותיות מצננים לו את הגיהנום, מורידים לו כמה מעלות. הדגש בתורה שבכתב הוא מפגש עם התורה כפי שהיא, כפי שהקב"ה נתן לנו אותה, בלי שינויים, בלי פערים וללא התערבות או הסברים.

לעומת זאת, זו לא האווירה כשאנחנו באים ללמוד משנה או גמרא. בלימוד אנחנו מקשים, מתרצים, מנסים להסביר ולהבין, אומרים מה דעתנו ומה לא נראה לנו, אין הקפדה ודקדוק גדולים כל כך והעיקר זה ההבנה שלנו. בלימוד תורה שבעל פה אנחנו מאוד רוצים להיות מעורבים. אדם שלומד משנה, הוא צריך לשאול, לתרץ, לחפש את המקור ולכתוב חידושים. ככל שיש לך יותר דברים לומר על המשנה הזו, ככה יותר טוב. הנושא של תורה שבעל פה זה לא שימור הכתוב כפי שהוא. בישיבות לא מתעסקים ב'שימור כתבי יד עתיקים', בישיבות אומרים סברות. הנושא הוא הופעת החיים. החיים מופיעים כשאנחנו מביעים את עצמנו ומפגינים מעורבות גדולה בכל מה שנעשה. התורה שבעל פה היא ברית, קשר חי, בינינו לבין הבורא. הקב"ה אומר משהו ואנחנו משיבים לו תגובה. יש כאן שותפות והדדיות.

יש אם כן לתורה שני צדדים - יש את הצד של הצורך להיפגש עם האמת האלוקית מצד עצמה, ויש יצירת קשר חי בינינו לבין ה'. כל צד זקוק לחברו, אנחנו צריכים להכיר את האמת כפי שהיא, ואנחנו גם צריכים ליצור מערכת יחסים פוריה בינינו לבין הקב"ה.

יש לנו שני מועדים בשנה בהם אנו שמים את התורה במרכז - חג השבועות ושמחת תורה. מה ההבדל ביניהם? לא נראה שלמישהו מכם יצא פעם ללמוד הרבה תורה בשמחת תורה. זה חג שלא לומדים בו כל כך. רוב החג ספר התורה סגור ונמצא בתוך מעגל וכולם רוקדים סביבו. וגם כשכבר פותחים אותו, אז פשוט קוראים וקוראים, מעלים את כולם שיברכו, אבל רק קוראים בזריזות. הדגש של שמחת תורה הוא השמחה בתורה עצמה בלי שאנחנו מעורבים לימודית או מביעים דעה. לכן גם במועד זה אין הבדל בין אדם לאדם, זה לא משנה אם אתה תלמיד חכם או עם הארץ, כולם רוקדים סביב לתורה וכולם עולים לקריאת התורה, כי באמת מול התורה באמיתתה אין גדול ואין קטן.

חג שבועות לעומת זאת, זהו חגה של תורה שבעל פה. המפגש שלנו עם התורה בחג השבועות הוא מפגש חי של מעורבות ולמידה. בשבועות הנושא הוא לא ספר התורה, אלא תוספת משמעותית של לימוד. בזה כבר יש הבדל בין אדם לחברו, כשמגיעים ללימוד התורה אז ישנן מדרגות שונות של אנשים. את החלוקה הזו כותב בעל 'שפת אמת'⁵: בשמיני עצרת, שמחת תורה, אנחנו מתפללים שירד גשם מהשמים, שאינו בטווח פעולתנו. ובשבועות אנו חוגגים את הקציר, את היותנו מעורבים ופעילים. שני מועדים, מועד לתורה שבכתב ומועד לתורה שבעל פה.

עד כאן הקדמה.

"תורה שבכתב אנו מקבלים על ידי הציור היותר עליון ויותר מקיף שבנשמתנו". כשאנו באים ללמוד את התורה שבכתב, אנחנו באים מתוך רצון להיפגש עם המחשבות האלוקיות הכי גבוהות, עם האמת מצד עצמה. אנחנו לא מחפשים את האינטראקציה של התורה עם החיים שלנו, **"אנו מרגישים מקרבה את הבהקת תפארת האורה החיה הכללית של כל**

5 על פי שיחות לשבועות, תרמ"ה.